

Nederland kampioen verlies aan biodiversiteit

■ Spectaculaire comeback van kraanvogel en wolf

Voor wat betreft de biodiversiteit, de variatie aan planten en dieren, zijn we de internationale conferentie van de Verenigde Naties in 1992 in Rio de Janeiro eigenlijk vergeten. De toestand van de aarde in verband met de klimaatverandering was het belangrijkste agendapunt. Vertegenwoordigers van de landen tekenden twee verdragen: klimaatverdrag en biodiversiteitsverdrag.

Ruim 25 jaar na dato staan klimaatverandering en energietransitie volop in de belangstelling, niet in de laatste plaats bij kabinet Rutte. Door de stikstofcrisis komt de biodiversiteit toch weer nadrukkelijk om de hoek kijken. Het is ronduit slecht gesteld met aantallen en soorten, kwantitatief en kwalitatief, van wilde planten en dieren. In ons land is slechts 15 procent van de oorspronkelijke biodiversiteit over. Voormalig directeur van het Wereld Natuur Fonds, Johan van de Grienden, noemde Nederland 'kampioen biodiversiteitsverlies in Europa'. En dat is maar al te waar. Er is geen land in Europa dat zo laag of lager scoort. Liggt dat nou aan het aantal inwoners? Zeventien miljoen op een klein oppervak? Ik vergelijk

de Nederlandse situatie wel eens met die in Slowakije en heb daarover veel gesproken met onze vrienden binnen de Stedenband Hoogeveen-Martin. Al honderden jaren willen Slowaken niet meer dan één of twee kinderen, tot op de dag van vandaag. Slowakije is iets groter dan Nederland, maar er wonen 5,3 miljoen mensen. Dat is bijna 12 miljoen inwoners minder dan in Nederland. Dus heb je minder wegen nodig, minder industrieterreinen, minder huizen en minder landbouwgrond. Slowakije heeft zijn biodiversiteit ruimschoots behouden. Vooral vanaf 1990, maar ook daarvoor, waren in ons land gezinnen met vijf tot tien kinderen heel normaal. Dat heeft geleid tot een explosieve bevolkingsgroei. Die monden moes-

Kraanvogels aan de Geeserraai, Nieuweroord. Hero Moorlag

ten allemaal gevoed worden. Nu heeft tweederde van ons grondgebied een agrarische bestemming. Het grootste deel daarvan wordt in beslag genomen door veeteelt. De intensiviteit van landbouwbedrijven is bekend. Dat is de biodiversiteit niet ten goede gekomen. Integendeel. Weidevogels moet je zoeken in vermatte natuurgebieden, niet in turbograslanden. Vermesting, verzuring (ammoniak), verdroging en een flinke hoeveelheid bestrijdingsmiddelen hebben heel wat planten en dieren aan de rand van uitsterven gebracht. Om de stikstofdepositie te verlagen, wordt de snelheid op vierbaanswegen nu 100 km/h. De intensieve veehouderij is, na protesten van boeren, nog niet volledig in beeld, maar zal moeten inkrimpen. Wat opvalt in de maatregelen van het kabinet, is, dat het woord biodiversiteit niet of nauwelijkt wordt genoemd. Sterker nog, men wil 'iets' gaan doen aan de grootte van natuurgebieden, zodat het toch mogelijk wordt in de buurt van Natura 2000 gebieden huizen te bouwen.

Het goede nieuws

Er is sinds 30 jaar een spectaculaire comeback gaande van wilde dieren. Dat is een gevolg van her-

bebossing, de inrichting van natuurgebieden en het uit de productie nemen van landbouwgrond.

Oehoe, kraanvogel, zeearend, visarend, steenmarter en wolf wisten ons land spontaan te bereiken, zonder hulp van mensen. Enkele andere soorten moesten een handje worden geholpen, zoals das, visotter, bever, raaf en ooievaar. De herintroductie verloopt in de meeste gevallen goed. Hogere biodiversiteit? Ja, maar er is ook een nadeel. Er zijn nogal wat invasieve soorten naar ons land gekomen, zoals Japanse duizendknoop, grote waternavel en reuzenberenklauw. We zijn niet onverdeeld blij met nijlgans, eikenprocessierups, bususmot, wasbeerhond, halsbandparkiet, Pallas' eekhoorn en Amerikaanse rivierkreeft. Toch geen goed nieuws? Ja, in zekere zin. Maar we zouden zo graag zien dat kievit, grutto, wulp en leeuwerik onze weilanden weer bevolkten, dat de heide niet vergrast en glibberig is van algen (stikstofdepositie) en dat insectenplagen weer op natuurlijke wijze worden bestreden door een hoge biodiversiteit. ■

Bever in Duurzaamheidscentrum Assen. Hero Moorlag

Hero Moorlag 3

Bosbeheer op de Havelterberg langs fietspad bij Hunehuis

Staatsbosbeheer is begonnen met beheerwerkzaamheden op de Havelterberg. In enkele percelen vlakbij de Schaapskooi zullen vooral Japanse larixen worden gekapt. Ten oosten van het Hunehuis, langs het fietspad naar de Spinnenkop, worden Japanse larixen en reuzenzilverparren gekapt. Doel van deze beheerwerkzaamheden is het reduceren van het aandeel uitheemse boomsoorten, waardoor de inlandse soorten meer ruimte krijgen. In de jaren dertig van de vorige eeuw, heeft Staatsbosbeheer in een aantal percelen op de Havelterberg bos aangeplant. Het doel van deze bosaanleg was productie van hout voor de mijnbouw en de industrie. Verschillende boomsoorten zoals Japanse larix, fijnspar, Amerikaanse eik, Douglas en grove den werden vaksgewijs geplant om zo doende op termijn over voldoende hout te kunnen beschikken. Vooral de Japanse larix en de Amerikaanse eik zijn bomen die het goed doen in deze omgeving. Zij

verjongen snel en massaal, daardoor blijft er minder ruimte over voor de inheemse boomsoorten als eik en berk. Herstel en ontwikkeling van inheemse planten- en diersoorten is een onderdeel van het Natura 2000 programma. Het Holtingerveld is aangewezen als Natura 2000 gebied. Dat is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. In dit netwerk worden niet alleen de natuurgebieden beschermd, ook speciale planten- en diersoorten zijn belangrijk. Bescherming van de afzonderlijke soorten gebeurt door het beschermen én ontwikkelen van de leefgebieden (biotopen) van deze soorten. Het Natura 2000 netwerk draagt bij aan het behoud en herstel van de biodiversiteit.

Spontane bosontwikkeling

Langs het fietspad naar de Spinnenkop liggen enkele percelen met reuzenzilverpar, Oostenrijkse den en Japanse larix. Ook

Bosperceel met reuzenzilverparren die deels worden gekapt. Hans Kruk

in deze vakken gaan wij aan het werk en ook op deze locatie is het herstellen van de soortensamenstelling (biodiversiteit) het doel. Nadat een deel van de bomen is

gekapt, zullen wij op sommige plaatsen de bosbodem gaan kleden. Met deze techniek worden takken en jonge opslag verwijderd, zodat er meer ruimte komt voor spontane bosontwikkeling. De komende twee jaar wachten wij eerst het natuurlijke proces af. Komen de eiken en de grove dennen spontaan terug of heeft de natuur wat extra hulp nodig? Als de verjonging van het bos achterblijft, helpen wij de natuur een handje door het planten van jonge, inheemse boomsoorten zoals eik, grove den en linde. Tijdens de boswerkzaamheden worden wandel- en fietsroutes duidelijk zichtbaar gemarkeerd met gekleurde waarschuwinglinten. Wij proberen de overlast voor de bezoekers zo beperkt mogelijk te houden. De werkzaamheden zullen rond half januari (2020) zijn afgerond. ■

Hans Kruk, boswachter Staatsbosbeheer